

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

14 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

SSN Ireneusz Kunicki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 stycznia 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z 16 września 2021 r., III Ca 916/19,

w sprawie z powództwa Prokuratora Okręgowego w Gliwicach i T.K.

przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

**uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie przed Sądem
Okręgowym w Nowym Sączu od dnia 15 maja 2021 r. i sprawę
przekazuje Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu do ponownego
rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Krzysztof Grzesiowski

Ireneusz Kunicki

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 3 października 2019 r. Sąd Rejonowy w Gorlicach uzgodnił z rzeczywistym stanem prawnym treść księgi wieczystej [...] w ten sposób, że w dziale II w miejsce pozwanego K. spółka z o.o. w K. nakazał wpisać prawo własności na rzecz powódki K.K. (pkt I) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt II i III).

2. Wyrokiem z 16 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zamiast „na rzecz powódki K.K.” wpisał „na rzecz powodów J.K. oraz T.K. w udziałach po ½ części każdy” (pkt 1), oddalił apelację pozwanego w pozostałej części (pkt 2) i orzekł o kosztach procesu (pkt 3).

3. Powód J.K. zmarł w dniu [...] 2021 r. Postanowieniem z 18 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu na podstawie art. 174 § 1 pkt. 1 k.p.c. zawiesił postępowanie kasacyjne. Następnie postanowieniem z 6 września 2022 r. podjął je z udziałem T.K., jako następcy prawnego zmarłego powoda J.K.

4. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił zaskarżanemu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 388 § 1 k.c. w związku z art. 365 § 1 k.p.c., art. 366 k.p.c., art. 58 § 2 k.c. i art. 10 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 365 § 1 k.p.c. i art. 366 k.p.c.

5. Strona powodowa w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej, a także o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

6. Skarga kasacyjna okazała się zasadna o tyle, że konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku, choć z przyczyn niewskazanych w treści skargi.

7. Postępowanie przed Sądem Okręgowym było bowiem dotknięte nieważnością poczynawszy od 15 maja 2021 r.

8. Należy wskazać, że zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozagę nieważność postępowania. Ustanowiony w art. 398¹³ § 2 k.p.c. zakaz powołania nowych faktów i dowodów, podobnie jak związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, nie dotyczą okoliczności związanych z nieważnością postępowania. Nieważność taka, jako najdalej idąca wada postępowania cywilnego, powinna być bowiem eliminowana z urzędu zawsze wtedy, gdy jest to możliwe.

9. W związku z powyższym Sąd Najwyższy wskazuje, że z aktu poświadczenia dziedziczenia wynika, że powód J.K. zmarł w dniu [...] 2021 r., to jest w toku postępowania przed sądem drugiej instancji. Prowadzenie postępowania z udziałem osoby zmarłej, a zatem nieposiadającej zdolności sądowej, jest przyczyną nieważności postępowania z art. 379 pkt 2 k.p.c. Okoliczność ta przesądza o konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku oraz zniesienia postępowania.

10. Nieważność postępowania musi być bowiem wzięta pod uwagę z urzędu – także wówczas, gdy sąd meriti, wskutek niezawiadomienia o śmierci strony, nie miał wiedzy o tym fakcie i kontynuował postępowanie, a dokumenty pozwalające na stwierdzenie tej okoliczności nie znajdowały się w aktach sprawy w dacie wydania zaskarżonego wyroku. Przyczyny nieważności postępowania wymienione w art. 379 k.p.c. mają charakter obiektywny, a ich wystąpienie powoduje konieczność podjęcia przez Sąd Najwyższy czynności, także gdy stan nieważności nie jest wynikiem uchybień sądu (zob. postanowienie SN z 16.11.2023 r., II CSKP 1393/22).

11. W tym stanie rzeczy odnoszenie się do zarzutów kasacyjnych jest już zbędne.

12. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie przed Sądem Okręgowym w Nowym Sączu od dnia [...] 2021 r. i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Krzysztof Grzesiowski

Ireneusz Kunicki

(G.N.-J.)

[SOP]